

Ihor Posokhov
*Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Professor at the Department of Business Economics
and International Economic Relations
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»*

Посохов І.М.
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки бізнесу
і міжнародних економічних відносин
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-639-3-47>

CURRENT STATUS AND RECOMMENDATIONS FOR FURTHER DEVELOPMENT OF NON-TARIFF REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний стан нетарифного упорядкування зовнішньоекономічної діяльності відзначається застосуванням адміністративних методів, які вимагають необхідності засвідчення дозвільних документів для провадження експорту (імпорту) товарів та послуг. Це сукупність кроків, що охоплює ліцензування, квотування, а також додаткові інструменти, які впливають на зовнішню торгівлю, проте не стосуються митних зборів.

Головні аспекти сучасного нетарифного упорядкування:

- адміністративний характер: ключовим способом є надання рекомендацій, що передбачають отримання певних дозволів та ліцензій від державних структур для проведення зовнішньоекономічних операцій;
- інструменти упорядкування: до нетарифних способів відносяться: ліцензування – надання ліцензій на експорт чи імпорт окремих товарів, квотування – визначення кількісних обсягів експорту або імпорту продукції, антидемпінгові дії, субсидії, технічні та санітарні стандарти [1; 2; 3; 4];
- правова база: упорядкування зовнішньоекономічної діяльності виконується згідно з повноваженнями Верховної Ради, Кабінету Міністрів України та інших державних структур, зокрема Міністерства економіки та Державної митної служби.

Призначення нетарифного упорядкування:

- забезпечення безпеки країни – нагляд над пересуванням товарів, які можуть нести загрозу державній обороні;
- захист внутрішнього ринку – вітчизняних компаній від надмірної закордонної конкуренції;
- захист довкілля та здоров'я громадян – обмеження на імпорт виробів, які можуть бути шкідливими для довкілля або здоров'я громадян [5; 6; 7; 8; 9; 10].

Рекомендації щодо подальшого розвитку нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності:

- на продовження існуючої стратегії необхідно підготувати стратегічний документ про подальший розвиток національної системи технічного регулювання на десятирічний період;
- визначити кроки та низку заходів щодо подальшого розвитку національної системи технічного регулювання з урахуванням не тільки контексту європейської інтеграції, а й майбутнього інтеграційного процесу та створення зон вільної торгівлі з різними країнами;
- щоб нівелювати наслідки затримки впровадження норм і правил у європейських країнах, необхідно розпочати розробку та впровадження механізмів швидкої адаптації до змін європейського законодавства та оновлення гармонізованих стандартів у країнах ЄС;
- розпочати роботу з розширення списку промислової продукції;
- запровадити «систему скасування промислових віз», яка має охоплювати широкий спектр українського експорту, оскільки Угода АСАА передбачає, що торгівля товарами між Україною та ЄС у секторах, які охоплюються Угодою, здійснюватиметься на тих самих умовах, які застосовуються до торгівлі товарами між країнами-членами ЄС.

За умови гармонізації стандартів та розбудови інфраструктури якості, «промисловий безвізовий режим» може бути поширено на органічні хімікати, добрива, фармацевтику, косметичку та будівельні матеріали. Структура зовнішньоторговельних відносин України, яка здебільшого пов'язана з експортом сировини та імпортом технічно складної продукції з високою доданою вартістю, продовжує залишатися тенденцією, що необхідно розробити та впровадити механізм підтримки диверсифікації вітчизняного експорту до ЄС. Цей механізм має шукати можливості для розширення асортименту товарів, що експортуються до ЄС, і прискорення розроблення та впровадження нових стандартів у виробництво, щоб уникнути технологічного відставання та залежності від імпорту високотехнологічних товарів. Це сприятиме модернізації промислових об'єктів і застосуванню новітніх стандартів, тим самим сприяючи підвищенню конкурентоспроможності промислової продукції.

Література:

1. Посохов І. М., Лукіна С. Ю. Реінженіринг у міжнародному бізнесі. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки)*. 2023. № 3. С. 3–7.
2. Посохов І.М. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. –50 с.
3. Посохов І. М. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове. Харків: НТУ «ХПІ». 2016.
4. Федоренко О. В., Посохов І. М. Міжнародні інвестиції України в умовах євроінтеграції. *Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи*: зб. тез 10-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 1 грудня 2022. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2022. С. 113–117.
5. Посохов І. М., Ляліна О Напрями змін у сучасній торговельній політиці. *Міжнародні економічні відносини. Сталій розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2025*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28 травня 2025 р., м. Харків. Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», ННІ економіки, менеджменту та міжнар. бізнесу. Харків : НТУ «ХПІ», 2025. С. 100–105. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/90321> (дата звернення: 03.11.2025).
6. Посохов І. М., Ляліна О. Аналіз тарифних методів державного регулювання зовнішньої торгівлі. *Міжнародні економічні відносини. Сталій розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2025*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28 травня 2025 р., м. Харків. Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», ННІ економіки, менеджменту та міжнар. бізнесу. Харків : НТУ «ХПІ», 2025. С. 26–29. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/90316> (дата звернення: 03.11.2025).
7. Посохов І. М., Рябко М. Є. Вплив глобалізаційних процесів в світі на економіку України. *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали 15-ї Всеукр. наук. конф. за міжнар. участю, 15 листопада 2023 р. Умань : УНУС, 2023. – С. 266–268.
8. Посохов І. М., Федоренко О. В. Діджиталізація світового ринку праці. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути* : матеріали 23-ї міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 10 грудня 2021 р. Київ, 2021. С. 76–78.
9. Ковальова М. (2023). Вплив заходів тарифного та нетарифного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність. *Економіка та суспільство*. 2023. № 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-5>
10. Dykan V.L., Posokhov I.M. Research of international risk management standards. *Business Inform.* 2014. № 1. P. 314–319.